

Ljudvandring vill få unga att erövra biblioteken

Publicerad i lördags kl. 08:00 - Uppdaterad i lördags kl. 22:26

© José Figueroa

Fram till 2027 kommer verket att finnas tillgängligt för de besökare som själva vill uppleva det, antingen via en QR-kod i den egna mobilen eller med lånade hörlurar från biblioteken.

I Umeå stadsbibliotek återfinns Umeås kanske hemligaste scenupplevelse – Annica Styrke och Karin Wiklund har skapat en hörlurskoreografi som vill öppna nya dörrar för unga till läsandets och bibliotekens värld.

Sara Meidell

sara.meidell@vk.se

Text

Med förslaget om läskanon inleds läsdebatt-året 2024 - alla vill få unga att läsa mer och en del, att läsa rätt. Men vilken roll spelar biblioteket som plats för unga och deras relation till litteraturens världar?

Sedan i höstas har Umeås kanske mest hemliga scenupplevelse funnits tillgänglig att ta del av - där just detta utforskas. Jag tänker på dig, är titeln på verket, där deltagaren får upptäcka biblioteket som plats på ett helt nytt sätt.

- Vi ville placera oss i det glapp som uppstår mellan den ålder då man som barn besöker biblioteket tillsammans med vuxna och innan man hittat dit som vuxen, säger Karin Wiklund, verksamhetsledare vid Johanssons pelargoner och dans, som ligger bakom ljudvandringen.

Deltagaren får via hörlurar följa en guidad tur genom biblioteket och via instruktioner röra sig runt och interagera med biblioteksmiljön. Umeåbördige dramatikern Gustav Tegby har skapat dramaturgi och manus, som med en dos av magisk realism låter publiken uppleva smygkoreografi, censur och glimtar ur böckernas mångtusenåriga historia.

📷 Sara Meidell

Karin Wiklund och Annica Styrke startade 2009 scenkonstgruppen Johanssons pelargoner och dans. Nu finns deras koreograferade ljudverk Jag tänker på dig på plats i Umeå stadsbibliotek.

Johanssons pelargoner och dans är scenkonstgruppen som grundades 2009 och som drivs av Karin Wiklund och Annica Styrke, dansare och koreografer med rötter i Umeå och Skellefteå. Jag tänker på dig har skapats i samarbete med Stadsbiblioteket i Uppsala och Uppsala Stadsteater. Arbetet påbörjades redan innan pandemin och 2022 hade verket premiär i Uppsala, därefter följde en turné med ensemblen på plats på tio bibliotek runt om i landet, däribland Umeå och Skellefteå. Fram till 2027 kommer nu verket att finnas tillgängligt för de besökare som själva vill uppleva det, antingen via en QR-kod i den egna mobilen eller med lånade hörlurar från biblioteken.

- Det handlar om att utforska frågan om hur ett bibliotek fungerar - inte minst som demokratisk plats. Därför låter vi det ta plats i vuxenavdelningen, för att visa för de unga att detta rum även är deras att ta i bruk, säger Karin Wiklund.

Under vandringen ges deltagaren också möjlighet att utföra diskreta motståndsaktioner och upptäcka dolda budskap. Karin Wiklund och Annica Styrke har båda starka minnen från barndomens bibliotek.

- För mig handlade det om Bräntbergsskolans bibliotek, som en plats som kändes så väldigt självklar, säger Annica som i dag är bosatt i Stockholm.

- Jag kan tänka tillbaka på mitt närbibliotek i Skellefteå, som i dag är nedlagt. Det är lätt att idealisera det småskaliga, men stora bibliotek har andra kvaliteter och förutsättningar för möten - som varma och levande platser i stadsmiljöerna, säger Karin Wiklund.

📷 José Figueroa

Jag tänker på dig har skapats för tio bibliotek runt om i landet.

Att skapa en trygghet för den unga målgruppen att våga gå in i verket helt har varit en betydande del i processen.

- Det kan vara en svår ålder på det sättet, men där är hörlursupplevelsen en väg att skärma av och skapa trygghet. Av erfarenhet av andra hörlursverk vi arbetat med vet vi att det är viktigt med väldigt tydliga instruktioner - att vi tar ansvar för vad som händer, säger Annica Styrke.

Jag tänker på dig har modifierats unikt för de tio bibliotek där det finns tillgängligt - något som inneburit olika utmaningar i koreografi och upplägg. Något bibliotek har varit ytterst litet, ett annat haft en balkong att ta hänsyn till. I Umeå har stadsbibliotekets lite labyrintiska form varit det trixiga, säger Annica Styrke och Karin Wiklund.

” Det handlar om att utforska frågan om hur ett bibliotek fungerar - inte minst som demokratisk plats.

Karin Wiklund

Att läsfrämjande insatser är ett säkert kort att satsa på i kulturverksamheter för barn och unga står klart, konstaterar Annica och Karin: men desto mer uppfordrande blir uppdraget. Det får inte bli något instrumentellt av det, man behöver tänka igenom vad läsande och biblioteken i detta fall verkligen betyder.

- Vi hoppas skapa en insikt om att inte ta biblioteken för givna, säger Karin Wiklund och berättar om ett möte under en av föreställningarna, med en lärare med kurdisk bakgrund och hans berättelse om att behöva gräva ned böcker för att skydda dem för regimen.

- Biblioteket kan vara så mycket. Dels själva mötena med alla berättelser, alla författarna bakom verken och det tysta samtalet som pågår mellan hyllorna. Men också en källa till ett intresse och en lust att ta del av andra världar och perspektiv, säger Annica Styrke.

JAG TÄNKER PÅ DIG

Jag tänker på dig är skapat av scengruppen Johanssons pelargoner och dans och finns tillgängligt att ta del av på Umeå stadsbibliotek via en QR-kod i sin egen mobil, eller med lånade hörlurar från biblioteket.

Jag tänker på dig är skapat av Anna Haglund, Erika Sjödin, Annica Styrke, Gustav Tegby och Karin Wiklund.

Verket finns tillgängligt på Umeå stadsbibliotek till 2027, samt på Skellefteå stadsbibliotek.

Johanssons pelargoner och dans återkommer till Umeå till hösten med barnföreställningen Verkligheten är rund.